

“ธุรกิจเพื่อสังคม” อีกหนึ่งกลไกในการพัฒนาสังคม
“SOCIAL ENTERPRISE” IS ANOTHER MECHANISM OF SOCIAL DEVELOPMENT

5

คัชพล จันทเพชร*

บทคัดย่อ

ปัญหาปัจจุบันที่ส่งผลต่อสังคมโลกอยู่ตอนนี้ เริ่มตั้งแต่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไปจนกระทั่งถึง ยาเสพติด และปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่า “ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม” ตกเป็นจำเลยในการกล่าวหาว่าเป็นต้นเหตุของสิ่งเหล่านั้น ถ้าถามว่า “จะให้ใช้ระบบคอมมิวนิสต์ที่รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งหมดดีหรือไม่” ก็คงจะมีแต่คนส่วนใหญ่ที่ไม่พึงพอใจกับคำกล่าวแบบนั้นด้วยเช่นกัน เพราะฉะนั้น “การทำธุรกิจโดยมีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม” จึงกลายเป็นทางออกที่กำลังเป็นที่สนใจของหลายหน่วยงาน ส่วนใหญ่ภาคเอกชนเริ่มหันมามีมติเป็นแนวปฏิบัติ จนกลายเป็นที่มาของการทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยจะถูกรับรองอยู่ในแผนธุรกิจด้วยเสมอ

ธุรกิจเพื่อสังคมจะเป็นสิ่งที่ได้ยินอยู่ค่อนข้างบ่อยในปัจจุบัน โดยเป้าหมายในการประกอบธุรกิจจะเน้นที่การแก้ไขปัญหาในสังคมที่มีความหลากหลายมิติ ซับซ้อน และมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันไป บางปัญหาต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเกินกว่าจะรอพึ่งพาแต่ภาครัฐ หรือการช่วยเหลือจากเอ็นจีโอ ด้วยเหตุนี้เองแนวคิดการทำ “ธุรกิจเพื่อสังคม” (Social Enterprise) จึงได้ถือกำเนิดขึ้นและกำลังเป็นที่สนใจอย่างแพร่หลาย

คำสำคัญ: ธุรกิจเพื่อสังคม

ABSTRACT

Currently, the issues affect to communities in the global now. The domestic problem is more violence in family, drugs and environmental problems etc. which can't deny "Economic capitalist." accused in the alleged cause of things if asking "The system of the communist that government owns the factors of production, all well?" Most people are not satisfied with words like that too. "Doing business is with social responsibility" It is a solution that is interested in many agencies. Most private sectors began as general guidance. It became a source of social activities that will be included a business plan.

Social enterprise is something that heard often now. The goal of the business is focused on solving problems in a variety of dimensions, complexity and severity vary. Some problems need to be solved urgently than waiting help from the public sector or NGOs. The reason of Social Business concept was founded and it is interested in widespread attention.

Keyword : Social Enterprise

* องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

บทนำ

ธุรกิจเพื่อสังคมถือเป็นการเปลี่ยนแปลงการดำเนินธุรกิจอีกทางหนึ่งขององค์การในปัจจุบัน เพราะนอกจากการดำเนินกิจกรรมเพื่อหวังผลกำไรในด้านธุรกิจแล้ว ยังมีการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงทิศทางของปัญหาสังคมให้ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ การกำหนดแผนธุรกิจที่มีผลกระทบในวงกว้างต่อสังคม หรือแม้แต่การหาทางแก้ไขปัญหาสังคมโดยใช้เทคโนโลยีเข้าช่วยเหลือ (Zahra et al., 2009) แต่ในสิ่งที่ยังเป็นความคลุมเครือเกี่ยวกับธุรกิจเพื่อสังคมจะเป็นในลักษณะความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาสังคมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบธุรกิจต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่ค้นพบว่าอะไรคือคุณค่าของธุรกิจเพื่อสังคม และเหตุผลในการอธิบายถึงสิ่งที่กำลังดำเนินการ (Hechavarria and Reynolds, 2009)

การถกเถียงภายในวรรณกรรมต่าง ๆ เป็นหลักฐานที่ทำให้เกิดความสับสนของสิ่งที่เรียกว่าธุรกิจเพื่อสังคม (Defourny, 2001) ส่วนหนึ่งเป็นเพราะธุรกิจเพื่อสังคมเป็นการรวมความหลากหลายในการขับเคลื่อนแผนงานสู่สาธารณะ โดยเฉพาะการเป็นสื่อกลางในการเชื่อมต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีจิตอาสา (Seanor and Meaton's, 2008) ในทฤษฎีพื้นฐานทางสังคมนำเสนอไปสู่จุดเริ่มต้นเพื่อสร้างความเข้าใจต่อรูปแบบของแนวคิดใหม่ในความแตกต่างของบริบทที่เป็นสากล ระดับพื้นฐานส่วนใหญ่ทฤษฎีจะอธิบายถึงการยังคงอยู่ของหน่วยงานทางสังคม และรูปแบบของความหลากหลายเพื่อพัฒนาไปยังหน่วยงานทางสังคมใหม่ ๆ (Salamon et al., 2000) ความเข้าใจนี้ยังส่งผลให้เกิดการอธิบายเพื่อสิ่งที่เห็นในระดับสากลด้านการพัฒนาของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร

ในรูปแบบที่แตกต่างของธุรกิจเพื่อสังคมสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จคือการบูรณาการความร่วมมือขององค์การต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อสังคมเดียวกัน บางบทความอาจกล่าวถึงการให้บริการในลักษณะการกุศล ในสิ่งแรกคือการศึกษากับกระบวนการทำงาน การแลกเปลี่ยนพื้นฐานของแต่ละองค์การ เนื่องจากมีความหลากหลายในบริบท (Powell and Barrientos 2004) ต่อจากนั้นคือการที่โลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของการจัดสรรงานต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการจ้างในตลาดแรงงานทำให้เกิดการกลายสภาพจากธุรกิจเพื่อสังคมไปเป็นธุรกิจทั่ว ๆ ไป สิ่งเหล่านั้นสามารถส่งผลให้เป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลง (Taylor, 2003) ในบทความฉบับนี้จะอธิบายถึงองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม ทั้งทางด้านภายในและภายนอก สิ่งสำคัญคือการพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการผลักดันไปสู่การเป็นธุรกิจเพื่อสังคม และส่งผลให้เกิดการดำรงอยู่อย่างยั่งยืนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม

ธุรกิจเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise

ธุรกิจเพื่อสังคมอาจกล่าวถึงกิจกรรมภายใต้ความสนใจที่มีต่อสาธารณะด้วยการใช้ยุทธศาสตร์ของการประกอบธุรกิจ (Simons, cited in Zappala, 2001) ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวคิดในด้านธุรกิจที่ประยุกต์ใช้กับสังคมที่ใช้เป็นสามารถในการพัฒนาให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ อีกนัยหนึ่งอาจมีความหมายถึงการประกอบกิจการของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร แต่คำนึงถึงเป้าหมายที่ส่งผลต่อสมรรถนะการพัฒนาไปยังความท้าทายใหม่ ๆ โดยอาจเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเพื่อแก้ไขระบบปฏิบัติการบางอย่างทางสังคม อาจกล่าวถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของสังคม การกระจายรายได้ผ่านการบริการในลักษณะที่ไม่หวังผลกำไร (Henton et al., 1997)

การพัฒนาเศรษฐกิจของสังคมและกิจการที่ส่งผลถึง ยกตัวอย่างเช่น การพัฒนาผู้ประกอบการ ขนาดย่อม เป็นการใช้ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโมเดลธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในการแก้ไขปัญหาของแต่ละชุมชน (Church et al., 2000) อีกนัยหนึ่งคือการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ในองค์การที่บริการชุมชนแบบไม่หวังผลกำไร ซึ่งในความหมายจะมีลักษณะเป็นผู้ประกอบการสังคมรูปแบบหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้นธุรกิจเพื่อสังคมยังรวมถึงกิจกรรมที่มีการบูรณาการความร่วมมือของหลายภาคส่วน เช่น ชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน (Centre for Corporate Public Affairs, 2000) ดังนั้น ธุรกิจเพื่อสังคมจึงไม่เน้นไปที่การมีแนวคิดแบบตายตัว และการกำหนดนโยบายไปในทางใดทางหนึ่ง (Abbott, 2000) ซึ่งในบางความเชื่อนั้นอาจหมายถึงการทำการกุศลแบบสมัยใหม่ที่นอกเหนือจากรูปแบบการเป็นผู้รับฝ่ายเดียวแต่เป็นการสร้างอาณาภาพจากความร่วมมือทั้งจากส่วนตนและส่วนรวม (Botsman & Latham, 2001 ; Pearson, 2001)

บทสรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเพื่อสังคม ผู้ประพันธ์ได้ค้นพบปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างความรับผิดชอบสังคมที่มาจากภายใน

1.1 ความเท่าเทียมทางโอกาสและการปฏิบัติตามแผนงาน

ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสิ่งหนึ่งที่อาจละเลยในการคำนึงถึงคือความเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงาน เพราะสิ่งนี้จะจุดเริ่มต้นในการสร้างจิตสำนึกหรืออาจหมายถึงการวางรากฐานภายในจิตใจให้แก่บุคลากร (Welford 2005) ซึ่งถ้าการปฏิบัติในหน่วยงานไม่มีความเท่าเทียมกันทางโอกาสแล้ว อาจเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ และเป็นสิ่งที่ทำให้แผนงานที่วางไว้อาจเกิดความผิดพลาดและจะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในธุรกิจเพื่อสังคม

1.2 ปกป้องความเป็นมนุษย์ภายใต้การปฏิบัติงานให้องค์การ

สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดจากการทำงานคือ ตำแหน่งของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนขององค์กร เราคาดหวังกันถึงงานที่ดี ค่าตอบแทนสูง แต่อาจละเลยสิทธิความเป็นมนุษย์ ความหลากหลายของผู้คนอาจเป็นส่วนหนึ่งแต่องค์กรต้องมีระบบในการปกป้องสิทธิความเป็นมนุษย์ของผู้ปฏิบัติงานไม่ให้ถูกลดทอนลง (Welford, 2005) ซึ่งจะส่งผลให้เปิดความรู้สึกลังเลและอุดมการณ์ที่จะปฏิบัติงานเพื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป

1.3 การสนับสนุนโดยตรงสำหรับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

การคำนึงถึงสังคมก่อนเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับธุรกิจเพื่อสังคม โดยสิ่งเหล่านี้จะมาจากจิตสำนึกภายในแต่ละบุคคล ซึ่งหน่วยงานสามารถสนับสนุนได้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในธุรกิจ โดยมอบนโยบายในการส่งเสริมรูปแบบหรือแผนงานที่สร้างความยั่งยืนให้กับสังคมโดยรวม (Welford, 2005) ด้วยสิ่งเหล่านี้จะสามารถทำให้เป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ขององค์กร และยังเป็นการส่งเสริมให้พนักงานสร้างสรรค์ผลงานที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.4 โปรแกรมการศึกษาเพื่อสนับสนุนบุคลากร

การพัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่สำคัญ เพราะนอกจากหน่วยงานจะขับเคลื่อนด้วยโมเดลทางธุรกิจแล้ว คนที่จะมาขับเคลื่อนในแต่ละส่วนงานมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการนี้หน่วยงานควรที่จะพัฒนาโปรแกรมหรือกำหนดหลักสูตรที่จะเป็นแก่นส่วนงานที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม (Welford, 2005) ทั้งการเสริมสร้างสมรรถนะ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และเทคนิคหรือรูปแบบโมเดลด้านธุรกิจเพื่อสังคมใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความสามารถเพิ่มขึ้น ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และยังส่งผลโดยตรงกับองค์กรให้เกิดความยั่งยืนในธุรกิจเพื่อสังคม

1.5 โปรแกรมจากภายนอกเพื่อส่งเสริมสังคมและประเด็นพัฒนาที่ยั่งยืน

หน่วยงานภายนอกที่เกิดจากความร่วมมือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจเพื่อสังคม เนื่องจากโมเดลธุรกิจเพื่อสังคมเป็นสิ่งที่ใหม่บางครั้งอาจยังไม่เคยถูกทดสอบจากที่ใดมาก่อน ทำให้อาจเกิดปัญหาเวลาที่เราไปปฏิบัติจริงกับสังคม เพราะจะเกิดตัวแปรแทรกต่าง ๆ ที่ไม่ได้คำนึงถึง ฉะนั้น การผสมผสานโปรแกรมเพื่อช่วยพัฒนาธุรกิจจากภายนอกเป็นสิ่งสำคัญ จะส่งผลให้เกิดมุมมองที่หลากหลายโดยส่วนใหญ่จะมุ่งเป้าไปที่ประโยชน์สังคมเป็นหลัก (Welford, 2005) โดยปรับส่วนประกอบต่าง ๆ และเจาะจงประเด็นการพัฒนาที่เน้นความสำคัญของสังคมยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความชัดเจนในการเป็นผู้ประกอบการสังคม

2.1 ความอยู่ดีมีสุขของสังคม : ความอยู่ดีมีสุขทางเศรษฐกิจ

ธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งที่กดดันอย่างมากสำหรับผู้ประกอบการที่พยายามพัฒนาสังคมและบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งมองผิวเผินอาจเป็นความขัดแย้งกันโดยสิ้นเชิงจึงจำเป็นต้องหาจุดตรงกลางที่มีความพอเหมาะในการปฏิบัติ พื้นฐานการประกอบธุรกิจจะเน้นทางเศรษฐกิจมาเป็นอันดับแรก แต่ถึงกระนั้นการเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ประกอบการสังคมทำให้ต้องคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของสังคมมาก่อน (Monica and Alistair, 2011) ในปัจจุบันถึงแม้ว่าความอยู่ดีมีสุขของสังคมจะได้รับความสนับสนุนที่มากกว่า โดยเฉพาะผู้ที่ผลักดันนวัตกรรมในแต่ละองค์กร ซึ่งจะคำนึงถึงผลลัพธ์ทางสังคมมาก่อนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีพื้นฐานมาจากความจำเป็นทางสังคมเป็นอันดับแรก

2.2 นวัตกรรม : ความสอดคล้อง

ความหมายของนวัตกรรมคือสิ่งใหม่ นอกจากนั้นในด้านธุรกิจเพื่อสังคมนวัตกรรมยังเป็นวิธีใหม่และเป็นทางที่กำลังได้รับการปฏิบัติมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามกลับได้รับการตอบสนองน้อยกับความต้องการของชุมชน โดยส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งที่เกิดมาจากบริษัทในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงบุคลากรในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งบางครั้งไม่มีความสนใจนวัตกรรมมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยยังคงปฏิบัติในรูปแบบเดิม (Monica and Alistair 2011) แต่ในขณะเดียวกันความสอดคล้องคือสิ่งที่ได้รับความคาดหวังจากชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติให้มีความสอดคล้องไปตามบริบท ซึ่งอาจมองได้ว่าสังคมดังกล่าวมีความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและอาจรวมไปถึงความเป็นมืออาชีพในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง

2.3 การมีความเป็นอิสระ : การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

การให้โอกาสในการดำเนินงานอย่างอิสระ เป็นสิ่งที่ไม่ได้มีความสำคัญที่จะส่งผลให้มีความพอเพียงต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับ โดยการทำงานร่วมกันจะถูกยอมรับมากกว่าในระดับที่สูงของปล่อยให้เป็นอิสระ โดยสิ่งที่ค้นพบคือการปฏิบัติงานแบบพึ่งพาอาศัยกันจะมีประสิทธิภาพและแสดงให้เห็นถึงความเหนือกว่าในความสำเร็จสำหรับงานต่าง ๆ ที่ต้องการทำ แต่สิ่งนี้จะปัญหาและทำให้มีความขัดแย้งกับการเป็นอิสระของพวกเขา เนื่องจากบริบทของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันไป (Monica and Alistair, 2011) เพราะฉะนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความเข้มข้นต่อผู้ที่มาปฏิบัติงาน โดยอาจสังเกตจากองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านรวมกัน เพื่อให้ได้บุคคลที่ใช้และพร้อมขับเคลื่อนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ไปตามแนวทางที่วางไว้

3. ปัจจัยสนับสนุนศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการสังคม

3.1 ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างชาติ

สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจเพื่อสังคมนอกจากความตั้งใจและแหล่งทุนส่วนบุคคลแล้ว หากผู้ประกอบการรายใหม่ที่ไม่มีความรู้ในการหาแหล่งทุนหรืออาจไม่มีเครือข่ายมากในช่วงเริ่มต้น ความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างชาติเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง (Janelle, 2010) ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานจำนวนมากที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศและให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมโดยเฉพาะ แต่ด้วยการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์อาจยังไม่เป็นที่รู้จักมากแต่ผู้สนใจที่มีรูปแบบโมเดลธุรกิจเพื่อสังคมที่ชัดเจนสามารถเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จในธุรกิจและเป็นประโยชน์ต่อสังคมตามที่ตั้งใจ

3.2 พื้นฐานทางสังคม

ในแต่ละบริบทต่าง ๆ ล้วนแต่มีความต่างอย่างหลากหลาย พื้นฐานทางสังคมก็เช่นกัน ในบริบทหนึ่งอาจเหมาะสมกับรูปแบบธุรกิจอย่างหนึ่ง (Janelle, 2010) แต่ถึงกระนั้นก่อนที่จะดำเนินธุรกิจอะไรควรที่จะประเมินศักยภาพหรือประโยชน์ที่เป้าหมายจะได้รับ ซึ่งอาจมองให้รอบคอบเพื่อให้ประโยชน์เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้มีส่วนได้เสียและยังเป็นการยืนยันอีกประการหนึ่งว่าธุรกิจเพื่อสังคมดังกล่าวมีความเข้มแข็ง เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ อันทำให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

3.3 ความหลากหลายในการร่วมมือ

ความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเป็นสิ่งสำคัญ ธุรกิจเพื่อสังคมที่ดำเนินด้วยตนเองเพียงลำพัง อาจไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยมีปัจจัยที่หลากหลายเข้ามาประกอบ ซึ่งการร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางจะทำให้เกิดความมั่นคงและแข็งแรง (Janelle, 2010) โดยปัจจุบันธุรกิจเพื่อสังคมหันมาสนใจการผสมผสานความร่วมมือมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มสมรรถนะหรือขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนั้นยังขยายความครอบคลุมในการส่งเสริมสังคมด้านต่าง ๆ อีกด้วย

3.4 หน่วยงานที่รวมคนที่มีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ให้

การประสบความสำเร็จในสิ่งใดก็ตามความตั้งใจเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมซึ่งมีผลกระทบต่อคนส่วนมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาสิ่งเหล่านี้จากบุคคลที่มีทัศนคติที่ตรงกัน มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจะสามารถทำให้เข้าใจกันได้ง่ายในการดำเนินงานและเป็นการลดปัญหาการขัดแย้งต่าง ๆ ในการทำงาน ส่งผลให้สามารถพัฒนางานตามโมเดลธุรกิจที่วางไว้ไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว (Janelle, 2010)

3.5 โครงสร้างของผู้มีส่วนร่วมกับผู้ได้เสียในชุมชน

การพัฒนาธุรกิจในรูปแบบมีชุมชนที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมจะสามารถสร้างความยั่งยืนได้อย่างมาก (Janelle, 2010) ซึ่งผู้ประกอบการเพื่อสังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะมีฉะนั้นในกรณีที่ดำเนินธุรกิจไปแต่ไม่มีการวางโครงสร้างของชุมชนในสังคมที่เข้าไปดำเนินงานอาจทำให้เกิดความไม่สะดวกและอาจส่งผลถึงการประกอบธุรกิจอีกทางหนึ่ง

3.6 การให้ความสำคัญต่อผลที่จะเกิดขึ้น

การคำนึงถึงผลลัพธ์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งถ้ามีการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถวัดผลสำเร็จจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้นั้น ก็เป็นสิ่งที่สามารถสะท้อนศักยภาพของธุรกิจเพื่อสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี ผู้ประกอบธุรกิจเพื่อสังคมจึงต้องคำนึงถึงผลลัพธ์และผลกระทบรอบข้างอย่างถี่ถ้วน เพราะสิ่งที่ทำนั้นต้องมีผลต่อสังคมรอบข้างทั้งในด้านดีและไม่ดี มากน้อยเพียงใด อันจะนำมาสู่ประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม (Janelle, 2010)

3.7 การมุ่งเน้นในกิจกรรมเพื่อสังคม

การดำเนินธุรกิจสิ่งที่สำคัญคือการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยธุรกิจเพื่อสังคมนั้นจำเป็นต้องระบุเป้าหมายอย่างชัดเจนในกิจกรรมเพื่อสังคม และควบคุมการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามรายละเอียดแผนงานที่กำหนดไว้ ซึ่งสิ่งจำเป็นต้องวัดผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ทางสังคม เพราะฉะนั้นการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ จึงต้องเป็นสิ่งที่

มีผลกระทบต่อสังคมในทางที่ดี (Janelle, 2010) ถ้าผลกระทบนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้มีส่วนได้เสียในสังคมนั้นแล้ว จะยิ่งทำให้กิจกรรมเพื่อสังคมเกิดความยั่งยืนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกต้องตอบสนองต่อความต้องการของแต่ละบุคคล โดยที่ความมั่งคั่งอาจไม่ได้จำกัดความหมายอยู่เพียงแค่ว่าความร่ำรวยเงินทองอีกต่อไป แต่อีกทางหนึ่งอาจหมายถึงการได้อยู่ในสังคมที่ดี ซึ่งพอจะมีหลักฐานให้เห็นบ้างแล้วจากพฤติกรรมของผู้บริโภคและนักลงทุนในปัจจุบัน นอกจากนั้นประเด็นด้านคุณภาพและความพึงพอใจส่วนตัวด้าน “ความรับผิดชอบต่อสังคม” ก็ได้เริ่มถูกนำมาใช้เป็นมาตรวัดในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าหรือร่วมลงทุนกับบริษัทอีกด้วย ดังนั้น สิ่งที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เขียนคงเป็นสิ่งที่สามารถช่วยกันส่งเสริมให้การดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่าง ๆ ควรที่จะคำนึงถึงต้นทุนทางสังคมเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นความมั่นคงในรูปแบบที่เรียกว่ายั่งยืนจะเป็นสิ่งที่ตามมาโดยที่ปฏิเสธไม่ได้

เอกสารอ้างอิง

- Abbott T. (2000). Unfinished business. *Work for the Dole Co-ordinators' Conference*, 26 July 2000, Publisher, Melbourne.
- Botsman P & Latham M (eds). (2001). *The Enabling State: People Before Bureaucracy*. Pluto Press, Sydney.
- Centre For Corporate Public Affairs. (2000). Corporate Community Involvement: Establishing a Business Case. *Centre for Corporate Public Affairs in conjunction with the Business Council of Australia*, Melbourne.
- Church K, Fontan JM, Lachance E & Shragge E. (2000). *Re-inventing the Trojan horse: Non-profit businesses attack labour market exclusion*. *Canadian Social Work Review*, 17(1), 131–143.
- Defourny, J. (2001). *Introduction-from third sector to social enterprise*. In D. Borzaga, J. Defourny, S. Adam, & J. Callaghan (Eds.), *The emergence of social enterprise*. London: Routledge.
- Hechavarria, D. M., & Reynolds, P. D. (2009). *Cultural norms & business start-ups: the impact of national values on opportunity and necessity entrepreneurs*. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 5(4), 417–437.
- Henton D, Melville J & Walesh K. (1997). The age of the civic entrepreneur: Restoring civil society and building economic community. *National Civic Review*, 86 (2), 149–156.
- Monica D. and Alistair R. (2011). Ambivalence and ambiguity in social enterprise : narratives about values in reconciling purpose and practices. *Int Entrep Manag Journal*, 7(93), 109.
- Janelle A. (2010). *A Comparative Analysis of the Global Emergence of Social Enterprise*. *Voluntas Journal*, 21, 162-179.
- Pearson N. (2001). *Rebuilding indigenous communities*. In: Botsman P & Latham M (eds), *The Enabling State*. Pluto Press, Annandale.
- Powell M. and Barrientos A., (2004). Welfare regimes and the welfare mix, *European Journal of Political Research*, 43, 1, 83–185.
- Salamon, L., Sokolowski, S. W., & Anheier, H. K.. (2000). *Social origins of civil society: An overview*. Working Paper of the Johns Hopkins comparative nonprofit sector project no. 38, The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies, Baltimore.
- Seanor, P., & Meaton, J. (2008). *Learning from failure, ambiguity and trust in social enterprise*. *Social Enterprise Journal*, 4(1), 24–40.
- Simons R. (2001). *Social enterprise: Partnership for Sustainable Change*. Paper Presented at the National Social Policy Conference, Social Policy Research Centre, University of New South Wales. [http://www.sprc.unsw.edu.au/nspc2001/papers/Paper6 1.pdf](http://www.sprc.unsw.edu.au/nspc2001/papers/Paper6%201.pdf). 10 May 2016.
- Taylor I. (2003). *Limits of market society: European perspectives in* STEINERT H. and PILGRAM A., eds, *Welfare Policy from Below*. Ashgate, Aldershot.
- Welford, R. (2005). Corporate Social Responsibility in Europe and Asia: Critical Elements and Best Practice. *Corporate Social Review*, 13, 31–47.
- Zahra, S. A., Gedajlovic, E., Neubaum, D., & Shulman, J. (2009). Typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges. *Journal of Business Venturing*, 24(5), 519–532.